

Sygn. akt I C 1100/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący:– Sędzia SO Joanna Piwowarun – Kołakowska

Protokolant:– Protokolant sądowy Joanna Ołdakowska

po rozpoznaniu w dniu 09 stycznia 2018 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa H. W., J. B., H. S. i D. W.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra (...) (...)

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz powodów H. W. i J. B. kwoty po 84.460,67 zł (osiemdziesiąt cztery tysiące czterysta sześćdziesiąt złotych sześćdziesiąt siedem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 09 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty, a na rzecz powodów H. S. i D. W. kwoty po 42.230,33 zł (czterdzieści dwa tysiące dwieście trzydzieści złotych trzydzieści trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 09 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty.
2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.
3. Ustala, że koszty procesu zostaną stosunkowo rozdzielone między stronami, przy przyjęciu, że w zakresie swoich roszczeń każdy z powodów wygrał sprawę w 91,88%, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

I C 1100/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 01 października 2015 roku powodowie H. W., J. B., H. S. i D. W. wystąpili przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra (...) wnosząc o zasądzenie na rzecz H. W. i J. B. kwot po 91.922,00 zł, a na rzecz H. S. i D. W. kwot po 45.961,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powodowie wnieśli również

o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych (pozw – k. 2 – 4, koperta wraz ze stemplem pocztowym potwierdzającym datę nadania pozwu – k. 40).

Uzasadniając swoje stanowisko powodowie wskazali, że są następcami prawnymi J. W. będącego właścicielem nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M., która na mocy decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku, utrzymanej w mocy decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia 04 października 1962 roku, została przejęta na rzecz Państwa na podstawie art. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1957 roku o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 roku o uwłaszczeniu i uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 05 sierpnia 1961 roku w

sprawie opuszczonych gospodarstw rolnych. Powodowie podkreślili, że decyzją z dnia 28 sierpnia 2015 roku Minister (...)

(...) stwierdził nieważność wyżej wymienionych decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku. Powodowie podali, że J. W. nie otrzymał za przejętą nieruchomości rolną jakiegokolwiek odszkodowania. Wskazali przy tym, że przedmiotowa nieruchomość została podzielona na mniejsze działki i rozsprzedana, co oznacza, iż niemożliwy jest jej zwrot w naturze. Wyjaśnili, że w niniejszej sprawie, w oparciu

o art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., dochodzą odszkodowania za bezprawnie przejętą nieruchomości rolną (uzasadnienie pozwu – k. 4 – 6).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra (...), a zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa nie uznał powodztwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powodów, wobec niewykazania ich następstwa prawnego po J. W. oraz faktu, że J. W. był właścicielem gruntu rolnego objętego wadliwymi decyzjami. Wskazał nadto, że Minister (...) nie jest właściwym stacio fisci, który powinien reprezentować Skarb Państwa w sprawie. Podkreślił nadto, że grunty rolne będące przedmiotem sporu nie zostały rozdysponowane w całości, a powodowie nie wykazali, iż nie jest możliwy ich zwrot w naturze. W tym kontekście podniósł, że decyzja Ministra (...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku wywołała skutek ex tunc, co spowodowało przywrócenie prawa własności przedmiotowej nieruchomości rolnej następcom prawnym J. W.. Niezależnie od tego pozwany wskazał, że powodowie nie wykazali, iż J. W. był rzeczywiście właścicielem rzeczonyj nieruchomości rolnej. W ocenie pozwanego powodowie nie wykazali także związku przyczynowego pomiędzy wadliwymi decyzjami administracyjnymi, a wskazywaną przez nich szkodą. Pozwany stwierdził również, iż odsetki ustawowe od dochodzonych kwot odszkodowania winny być zasądzone dopiero od daty wyrokowania (odpowiedź na pozew – k. 83 – 87).

W piśmie procesowym z dnia 23 lutego 2016 roku pozwany wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze stacio fisci Skarbu Państwa Wojewody (...) (pismo procesowe – k. 104 – 107).

Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2016 roku Sąd ustalił, że pozwany Skarb Państwa w niniejszej sprawie obok Ministra (...) reprezentuje Wojewoda (...) (postanowienie – k. 184).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Rodzina W. posiadała rodzinne gospodarstwo rolne położone, m.in., we wsi M., które przechodziło z pokolenia na pokolenie. W zaświadczeniu wydanym przez Urząd Gminy C. w dniu 18 czerwca 1932 roku wskazano, że gospodarstwo rolne należące do spadkobierców W. W. (2) składa się

z gruntów o powierzchni 47 mórg i 286 prętów położonych we wsi M.,

o powierzchni 2 morgi i 130 prętów położonych we wsi M. i o powierzchni 7 mórg i 150 prętów położonych we wsi K. – R., z czego połowę posiada M. W. (1) – syn W. W. (2). W piśmie z dnia 14 czerwca 1932 roku M. W. (1) zwrócił się do Urzędu (...) w Ł. o zezwolenie na zbycie części będącego jego własnością gruntu rolnego na rzecz jego syna J. W.

i córki W. T., po 7,5 morgi na rzecz każdego z nich. Chęć przekazania części gospodarstwa rolnego przez M. W. (1) synowi J. wynikała z faktu, że

w związku z zawarciem przez J. związku małżeńskiego, jego żona wniosła posag znacznej wartości. W dniu 01 lipca 1933 roku Urząd (...) wydał M. W. (1) posiadającemu wspólnie z bratem M. W. (2) około 32,4 ha, tj. 57 mórg i 266 prętów na obszarze wsi M., M. i K. – R., zgodę na przewłaszczenie ze swej części tej nieruchomości połowy posiadanego majątku na rzecz syna J. W. i córki W. T., według własnego uznania (**dowody** : pismo z dnia 14 czerwca 1932 roku – k. 202, zaświadczenie z dnia

18 czerwca 1932 roku – k. 203, zezwolenie z dnia 01 lipca 1933 roku – k. 204, zeznania świadka K. Ł. – k. 367 – 369, dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania powoda H. W. – k. 716 – 717, podczas którego potwierdził swoje informacyjne wyjaśnienia złożone na rozprawie w dniu 21 czerwca 2016 roku – k. 186 – 187).

W sporządzonym w 1939 roku „Rejestrze pomiarowym gruntów wsi M., gm. C.”, jako właściciele, względnie posiadacze gospodarstwa rolnego o powierzchni 24,6637 ha, położonego we wsi M. figurują J. W.

i jego ojciec M. W. (1). Z rejestru wynika, że gospodarstwo składało się z działek: numer (...) o powierzchni 3,4783 ha (w tym grunty orne – 3,3608 ha i drogi – 0,1175 ha), numer (...) o powierzchni 0,6416 ha (w tym ogrody i place zabudowane – 0,3202 ha, grunty orne – 0,3214 ha), numer (...) o powierzchni 1,7415 ha (grunty orne), numer (...) o powierzchni 0,6290 ha (w tym las – 0,6053 ha, drogi – 237 m⁽²⁾), numer (...) o powierzchni 8,3000 ha (w tym łąki – 7,9244 ha, pastwiska – 0,2800 ha, wody – 292 m⁽²⁾), numer (...) o powierzchni 5,5443 ha (w tym pastwiska – 5,4349 ha, drogi – 0,1094 ha), numer (...) o powierzchni 0,9844 ha (w tym pastwiska – 0,9676 ha, drogi – 168 m⁽²⁾) i numer (...) o powierzchni 3,3446 ha (łąki) (**dowody** : zaświadczenie – k. 177, rejestr pomiarowy – k. 200 – 201).

Spadek po zmarłym w dniu 11 maja 1948 roku J. W. nabyli żona M. W. (3) oraz dzieci: J. B., H. W. i K. P.

po 1/4 części każde z nich, w tym udział w gospodarstwie rolnym o powierzchni 24,6637 ha położonym we wsi M.. Spadek po zmarłej w dniu 11 sierpnia 1962 roku M. W. (3) nabyły dzieci: J. B., H. W. i K. P. po 1/3 części każde z nich, w tym udział w gospodarstwie rolnym o powierzchni 24,6637 ha położonym we wsi M.. Spadek po zmarłej w dniu 27 października

2004 roku K. P. nabyły dzieci: H. S. i D. W. po 1/2 części każde z nich. Aktualnie następcami prawnymi J. W. są: J. B. w 1/3 części, H. W. w 1/3 części, H. S. w 1/6 części i D. W. w 1/6 części (**dowody**: postanowienie Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 18 kwietnia 2011 roku wydane

w sprawie o sygn. akt I Ns 86/11 – k. 13, postanowienie Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 05 lipca 2011 roku wydane w sprawie o sygn. akt I Ns 409/11 – k. 14, postanowienie Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 15 lipca 2011 roku wydane w sprawie o sygn. akt

I Ns 433/11 – k. 15, postanowienie Sądu Rejonowego w Kwidzynie z dnia 24 września

2010 roku wydane w sprawie o sygn. akt I Ns 211/10 – k. 3 załączonych akt sprawy Sądu Rejonowego w Kwidzynie o sygn. I Ns 86/11).

W protokole z dnia 22 lutego 1962 roku w sprawie zbadania i zakwalifikowania gospodarstwa do gospodarstw opuszczonych, powołana komisja stwierdziła, że właścicielem nieruchomości rolnej o powierzchni 6,30 ha położonej we wsi M. są spadkobiercy J. W., tj. jego żona i dzieci. W protokole z dnia 08 maja 1962 roku stwierdzono pierwotnie, że spadkobiercy J. W. posiadają gospodarstwo rolne o powierzchni 7,34 ha położone we wsi M. obejmujące działki ewidencyjne numer(...), jednak później nadpisano, że powierzchnia gospodarstwa wynosi 10,479 ha. Ustalono nadto, że właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 10,479 ha położonego we wsi M. są spadkobiercy J. W. (**dowody** : protokół – k. 4 załączonych akt postępowania administracyjnego znak (...), protokół – k. 8 załączonych akt postępowania administracyjnego znak (...)).

Decyzją z dnia 23 maja 1962 roku, znak: (...), Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. orzekło o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej na terenie wsi M., stanowiącej własność spadkobierców J. W.. Decyzją z dnia 04 października 1962 roku, znak (...), Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. utrzymało w mocy wyżej wymienioną decyzję Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z.. Obie decyzje wydane zostały na podstawie art. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1957 roku o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 roku o uwłaszczeniu i o uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 05 sierpnia 1961 roku w sprawie opuszczonych gospodarstw rolnych (**dowody** : decyzja z dnia 04 października 1962 roku – k. 21 załączonych akt postępowania administracyjnego znak (...), decyzja z dnia 23 maja 1962 roku – k. 19 – 20 załączonych akt postępowania administracyjnego znak (...), uzasadnienie decyzji Ministra (...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku – k. 7 – 9v).

Pismem z maja 1990 roku J. B. zwróciła się do Ministra (...)

(...) o zwrot gruntów należnych jej po rodzicach, które zabrane zostały przez rząd komunistyczny (**dowód** : pismo – k. 213 – 213v).

Decyzją z dnia 26 marca 2012 roku, znak: (...), Minister (...), po rozpoznaniu wniosku J. B., odmówił stwierdzenia nieważności wyżej wymienionej decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia 04 października 1962 roku, zaś decyzją z dnia 28 czerwca 2012 roku, znak: (...), po ponownym rozpatrzeniu sprawy, utrzymał w mocy swoją decyzję z dnia 26 marca 2012 roku. Decyzja z dnia 28 czerwca 2012 roku została zaskarżona przez H. W., jednak wyrokiem z dnia 21 marca 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I SA/Wa 1565/12, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uznał skargę za niezasadną. Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt

I OSK 1765/13 Naczelny Sąd Administracyjny, uwzględniając skargę kasacyjną H. W., uchylił wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 marca 2013 roku. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy, wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I SA/Wa 2736/14 Wojewódzki Sąd Administracyjny

w Warszawie uchylił decyzje Ministra (...) z dnia 28 czerwca

2012 roku, znak: (...) oraz z dnia 26 marca 2012 roku, znak: (...) (**dowody** : uzasadnienie decyzji Ministra (...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku – k. 7 – 9v, decyzja Ministra (...) (...) z dnia 28 czerwca 2012 roku – k. 10 – 11v, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy – k. 210 – 211v, decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 marca 2012 roku – k. 217 – 218).

Decyzją z dnia 28 sierpnia 2015 roku, znak(...), Minister (...) stwierdził nieważność decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej

w Z. z dnia 23 maja 1962 roku, znak:(...) oraz utrzymującej tę decyzję w mocy decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia

04 października 1962 roku, znak (...). W uzasadnieniu decyzji Minister (...) wskazał, że wydając kwestionowane decyzje organy pominęły okoliczność, że H. W. oddał przedmiotowe gospodarstwo rolne w dzierżawę

i tym samym wadliwie uznały, że gospodarstwo to nie było uprawiane i poddawane właściwym zabiegom agrotechnicznym. Ponadto organ podniósł, że kwestionowane decyzje nie zawierają żadnych danych odnośnie numerów działek podlegających przejęciu, ich wielkości i oznaczeń w ewidencji gruntów (**dowód** : decyzja Ministra (...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem – k. 7 – 9v).

Przejęta na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o decyzje z dnia 23 maja 1962 roku

i z dnia 04 października 1962 roku nieruchomości rolne o łącznej powierzchni 10,4790 ha obejmowała grunty orne o powierzchni 2,566 ha, łąki o powierzchni 1,905 ha, pastwiska

o powierzchni 1,034 ha, lasy o powierzchni 1,985 ha, zabudowania o powierzchni 0,226 ha, nieużytki o powierzchni 2,082 ha i rzekę o powierzchni 0,681 ha. Przedmiotowa nieruchomości rolne obejmowała działki ewidencyjne: numer (...) o powierzchni 0,3433 ha, numer (...) o powierzchni 0, (...), numer (...) o powierzchni 2,7341 ha, numer (...)

o powierzchni 3,9870 ha, numer (...) o powierzchni 0,1280 ha, numer (...) o powierzchni 0,6420 ha, numer (...) o powierzchni 0,3030 ha, numer (...) o powierzchni 1,2610 ha

i numer (...) o powierzchni 0,8890 ha. Łączna rzeczywista powierzchnia wskazanych działek ewidencyjnych wynosi 10,4350 ha i jest mniejsza o 440 m⁽²⁾ od powierzchni ustalonej w przedmiotowych decyzjach, przy czym wskazana różnica dotyczy wyłącznie gruntów leśnych (**dowody** : notatka – k. 14 załączonych akt postępowania administracyjnego (...), pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji A. D. – k. 415 – 427, pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu geodezji A. D. – k. 468).

Według aktualnie obowiązującej ewidencji gruntów, na nieruchomości rolną przejętą na rzecz Skarbu Państwa na podstawie wadliwych decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku składają się obecnie: część działki ewidencyjnej numer (...)

o powierzchni 0,0621 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,1110 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0142 ha stanowiącej drogę i będącej własnością Gminy Z., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0060 ha będącej własnością osób trzecich, działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 0,1500 ha stanowiąca las i będąca własnością Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 0,0800 ha stanowiąca las i będąca własnością Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego

Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0085 ha stanowiącej drogę i będącej własnością Gminy Z., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0591 ha będącej własnością osób trzecich, działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 0,6200 ha stanowiąca las i będąca własnością Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0180 ha stanowiącej drogę i będącej własnością Gminy Z., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 2,0961 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,2960 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,6120 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...)

o powierzchni 1,2230 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,4460 ha będącej własnością Skarbu Państwa, w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych (przekształconej aktualnie w Krajowy Ośrodek (...)), część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,1420 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0650 ha stanowiącej drogę i będącej własnością Gminy R., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 1,2030 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0920 ha będącej własnością osób trzecich, część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,0360 ha będącej własnością osób trzecich, działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 0,6420 ha będąca własnością osób trzecich, działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 0,3030 ha stanowiąca las i będąca własnością Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,1010 ha będącej własnością osób trzecich, działka ewidencyjna numer (...) o powierzchni 1,1600 ha będąca własnością osób trzecich i część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,8890 ha będącej własnością osób trzecich (**dowody**: wypisy uproszczone z rejestru gruntów wraz z mapami – k. 241 – 253, 256 – 259, pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji A. D. – k. 415 – 427, pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu geodezji A. D. – k. 468).

Wartość rynkowa prawa własności działek gruntu składających się obecnie na nieruchomość rolną przejętą na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o wadliwe decyzje z dnia

23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, z wyłączeniem działek ewidencyjnych numer (...), które stanowią własność Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., według stanu na dzień

04 października 1962 roku oraz poziomu cen aktualnych wynosi 262.525,00 zł. Wartość dawnej działki numer (...) o obszarze 39.870 m⁽²⁾, której część o powierzchni 0,4460 ha stanowi obecnie fragment działki numer (...), przy cenie jednostkowej 2,05 zł/m⁽²⁾, wynosi 81.871 zł (**dowody** : pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości T. G. – k. 541 – 609, pisemna opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości T. G. – k. 650 – 656).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów

z dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz załączonych aktach postępowania administracyjnego znak (...), które nie pozostawały ze sobą

w sprzeczności i których autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron niniejszego postępowania. Dowody

z dokumentów – w przeważającej mierze decyzje administracyjne oraz orzeczenia sądów,

w tym postanowienia spadkowe, korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej

z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Wobec niekwestionowania złożonych do akt kserokopii dokumentów brak było podstaw do żądania złożenia wyżej wymienionych dokumentów w oryginale. Podstawą ustaleń faktycznych były również zeznania świadka K. Ł. (k. 367 – 369) oraz dowód

z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania powoda H. W. (k. 716 – 717), podczas którego potwierdził swoje informacyjne wyjaśnienia złożone na rozprawie

w dniu 21 czerwca 2016 roku (k. 186 – 187). Zeznania świadka oraz powoda były spójne

i logiczne oraz korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym dowodami z dokumentów. Dokonując oceny zeznań świadka K. Ł. Sąd miał na uwadze, że w chwili wydania przedmiotowych

decyzji wyłączeniowych świadek miała około 9 lat, zaś wszelkie informacje jakie posiada w tym zakresie uzyskała „ze słyszenia”, przede wszystkim z opowieści rodziców, co jednak nie oznacza, że jej zeznania nie mogą przynajmniej pomocniczo stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie, tym bardziej, że nie ma ona interesu w korzystnym dla powodów rozstrzygnięciu sprawy.

Co równie istotne, jej relacja dotyczyła oświadczeń składanych w przeszłości przez jej rodziców, czyli osoby postronne, nie zaś oświadczeń, które usłyszała od któregokolwiek z powodów, tj. osób bezpośrednio zainteresowanych wynikiem sprawy. Zdaniem Sądu nie było także podstaw do zakwestionowania wiarygodności zeznań powoda H. W., szczególnie w zakresie, w jakim twierdził, że jego ojciec J. W. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 10,479 ha położonego we wsi M., gdyż znajdują one potwierdzenie w pozostałych dowodach, w szczególności w decyzjach nacjonalizacyjnych. Zeznania H. W. należy uznać za szczere, tym bardziej, że były one oparte na jego osobistych obserwacjach. Podkreślić przy tym trzeba, że w dacie śmierci swego ojca J. W. H. W. miał 10 lat, zaś w dacie wydania wadliwej ostatecznej decyzji nacjonalizacyjnej – 24 lata, a zatem jako ustawowy spadkobierca ojca, z pewnością był zainteresowany stosunkami własnościowymi gruntów, które znajdowały się we władaniu rodziny W.. Za przyznaniem waloru wiarygodności zeznaniom świadka K. Ł.

i powoda H. W. przemawiał również fakt, że nie zostały one skutecznie zakwestionowane przez stronę pozwaną, która nie wykazała w tym zakresie żadnej inicjatywy. Oceniając dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania powodów H. S. (k. 717) i D. W. (k. 717), Sąd miał na uwadze, że wprawdzie potwierdzili oni zeznania powoda H. W., to jednak powodowie ci nie posiadali wiadomości co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. H. S. wskazała, że nie zna szczegółów sprawy, natomiast D. W. oświadczył, że nie wie, kto był właścicielem spornej nieruchomości w 1962 roku, zaś wszelkie informacje w tym zakresie posiada H. W.. W tej sytuacji Sąd uznał dowody z zeznań powodów H. S. i D. W. za niewiele wnoszące do sprawy.

Ustalenia faktyczne w zakresie oznaczenia numerów ewidencyjnych działek gruntu, które aktualnie odpowiadają nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M. przejętej na rzecz Skarbu Państwa decyzją Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku, utrzymaną w mocy decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. 04 października 1962 roku, Sąd poczynił

w oparciu o pisemną opinię biegłego sądowego z zakresu geodezji A. D. (k. 415 – 427) i jego pisemną opinię uzupełniającą (k. 468). Z kolei podstawą ustaleń faktycznych w zakresie aktualnej wartości rynkowej prawa własności działek gruntu składających się obecnie na nieruchomość rolną przejętą na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o wadliwe decyzje z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku,

z wyłączeniem działek ewidencyjnych numer (...), które stanowią własność Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K., była pisemna opinia biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości T. G. (k. 541 – 609) i jego pisemna opinia uzupełniająca (k. 650 – 656).

Wskazane opinie zostały sporządzone przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje

i doświadczenie zawodowe w oparciu o dane zawarte w aktach sprawy oraz zebrane we własnym zakresie. Opinie są rzeczowe oraz w sposób dokładny odpowiadały na zadane biegłym pytania. Opinie nie budzą zastrzeżeń z punktu widzenia zgodności z zasadami logiki, wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłych, podstaw teoretycznych opinii i sposobu motywowania. Warto przy tym zwrócić uwagę, że wprawdzie pozwany wyraził zastrzeżenia do opinii obu biegłych, jednak w ocenie Sądu, biegli składając pisemne opinie uzupełniające przekonująco wyjaśnili podnoszone wątpliwości, o czym zresztą świadczy fakt, że w dalszym toku postępowania pozwany nie kwestionował wniosków wpływających z tych opinii ani nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z innych biegłych danej specjalności. Z tych względów Sąd uznał wydane w przedmiotowej sprawie opinie biegłych z zakresu geodezji i z zakresu wyceny nieruchomości za pełnowartościowy materiał dowodowy.

Wskazane dowody wzajemnie się uzupełniają i potwierdzają, w zestawieniu ze sobą tworzą spójny stan faktyczny i brak jest zdaniem Sądu przesłanek do odmówienia im mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły one podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka F. W. (k. 387 – 388), gdyż świadek ten nie posiadał jakichkolwiek informacji użytecznych dla rozstrzygnięcia sprawy. Podczas przesłuchania w drodze pomocy sądowej świadek zeznał bowiem,

że nie znał J. W., że nie jest z nim spokrewniony, że nie ma wiedzy o gruntach jakie posiadał J. W. oraz, że nie zna osób występujących w sprawie w charakterze powodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia na rzecz H. W. i J. B. kwot po 91.922,00 zł, a na rzecz H. S. i D. W. kwot po 45.961,00 zł tytułem odszkodowania za wydanie niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych, tj. decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku oraz utrzymującej tę decyzję w mocy decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia 04 października 1962 roku, wskutek których definitywnie utracili prawo własności gruntów stanowiących dawną nieruchomość rolną o powierzchni 10,479 ha położoną we wsi M..

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że do oceny roszczenia odszkodowawczego powodów wynikającego z wydania bezprawnych decyzji administracyjnych zastosowanie znajdzie przepis art. 160 § 1 i 2 k.p.a. Zgodnie bowiem z art. 5 ustawy z dnia 2004 roku

o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) wprowadzającej nowe regulacje dotyczące odpowiedzialności za szkody wyrządzone

w związku z wykonywaniem władzy publicznej, zmiany nią wprowadzone nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy. Jak wypowiedział się zaś Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia

31 marca 2011 roku (III CZP 112/10, LEX nr 751460) do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono zarówno przed, jak i po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. W konsekwencji stwierdzić należy, że w myśl tej uchwały w omawianych przypadkach nie zachodzi konieczność wyczerpania administracyjnego trybu dochodzenia odszkodowania przewidzianego w art. 160 § 4 k.p.a.

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień poprzedzający wejście

w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku stanowił w § 1, że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei zgodnie z § 2 tego przepisu, do odszkodowania stosuje się przepisy kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a., odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności.

Przed przejściem do dalszych rozważań merytorycznych należy odnieść się do podniesionego przez pozwanego zarzutu braku legitymacji czynnej po stronie powodów, zasadzającego się na twierdzeniu, że powodowie nie wykazali swojego następstwa prawnego po J. W. oraz faktu, że J. W. był właścicielem gruntu rolnego objętego wadliwymi decyzjami administracyjnymi. W ocenie Sądu wskazany zarzut pozwanego jest całkowicie niezasadny i został podniesiony jedynie na użytek niniejszego postępowania. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności postanowienia spadkowe wydane w sprawach Sądu Rejonowego w Kwidzynie o sygn. akt I Ns 86/11 (k. 13),

I Ns 409/11 (k. 14) i I Ns 433/11 (k. 15), pozwala bowiem na jednoznaczne ustalenie, że na dzień zamknięcia rozprawy spadkobiercami J. W. byli H. W., J. B., H. S. i D. W.. Odnosząc się natomiast do kwestii przysługiwania J. W. prawa własności gruntu rolnego

o powierzchni 10,479 ha położonego we wsi M., który został przejęty na rzecz Skarbu Państwa na mocy wyżej wymienionych decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, należy w pierwszym rzędzie stwierdzić, że na pełną aprobatę zasługuje linia orzecznicza, zgodnie z którą prawo własności, szczególnie w sprawach o charakterze reprivatyzacyjnym, może podlegać wykazaniu przy użyciu wszelkich środków dowodowych, w tym takich jak publikacje historyczne czy domniemania faktyczne z art. 231 k.c., gdyż z uwagi na kontekst historyczny związany z warunkami zawieruchy wojennej lub tuż powojennej oraz realiami systemu komunistycznego trudno wymagać przedstawienia dokumentu potwierdzającego wprost prawo własności danej rzeczy (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2003 roku, I CK 50/02, LEX numer 269765 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia 22 lipca 2009 roku, I ACa 559/08, Legalis numer 397050 i z dnia 28 stycznia 2010 roku, I ACa 847/09, nie publ.).

Faktem jest, że w toku niniejszego postępowania powodowie nie mieli możliwości przedstawienia stosownych dokumentów potwierdzających fakt, że J. W. przysługiwało prawo własności przedmiotowej nieruchomości, w tym aktów notarialnych stanowiących podstawę wpisów do księgi hipotecznej. Jak bowiem wynika z zaświadczenia Archiwum Państwowego w B. Oddział w Ł. z dnia

23 czerwca 2016 roku (k. 205), Archiwum nie przechowuje akt notarialnych z Ł. z lat 1933 – 1939. W zaświadczeniu wskazano dodatkowo, że według wiedzy pracowników Archiwum, wyżej wymienione akta notarialne zaginęły w czasie II Wojny Światowej. Nie oznacza to jednak, że nie jest możliwym ustalenie, iż J. W. rzeczywiście był właścicielem tej nieruchomości. Faktem jest, że sporny grunt rolny stanowił część gospodarstwa rolnego należącego do rodziny W., które przechodziło z pokolenia na pokolenie, co wynika nie tylko z zeznań świadka K. Ł. i powoda H. W., ale przede wszystkim ze złożonych w sprawie dokumentów.

W zaświadczeniu z dnia 18 czerwca 1932 roku wydanym przez Urząd Gminy C. wskazano, że gospodarstwo rolne należące do spadkobierców W. W. (2) składa się z gruntów o powierzchni 47 mórg i 286 prętów położonych we wsi M., o powierzchni 2 morgi i 130 prętów położonych we wsi M.

i o powierzchni 7 mórg i 150 prętów położonych we wsi K. – R., z czego połowę posiada M. W. (1) – syn W. W. (2). Z kolei w dniu 01 lipca 1933 roku Urząd (...) wydał M. W. (1) posiadającemu wspólnie z bratem M. W. (2) około 32,4 ha, tj. 57 mórg i 266 prętów na obszarze wsi M., M. i K. – R., zgodę na przewłaszczenie ze swej części tej nieruchomości połowy posiadanego majątku na rzecz syna J. W. i córki W. T., według własnego uznania. Warto również zwrócić uwagę, że w sporządzonym w 1939 roku „Rejestrze pomiarowym gruntów wsi M., gm. C.”, jako właściciele, względnie posiadacze gospodarstwa rolnego o powierzchni 24,6637 ha, położonego we wsi M. figurują J. W. i jego ojciec M. W. (1). Powyższe okoliczności wskazują, że z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, M. W. (1) przeniósł na rzecz swojego syna J., jako jednego z ustawowych spadkobierców, część będącego jego własnością gospodarstwa rolnego położonego we wsi M.. Fakt ten potwierdzają pośrednio zeznania świadka K. Ł., która opierając się na relacjach innych osób, zeznała, że rozdysponowanie części gospodarstwa rolnego przez M. W. (1) na rzecz syna J. W. wynikało z faktu, że żona J. wniosła do małżeństwa posag znacznej wartości, co w świetle ówczesnych zasad oznaczało, iż J. musiał wnieść tzw. wiano – odpowiednik posagu. Ponadto, świadek zeznała, iż z opowieści wie, że przekazana J. W. część gospodarstwa rolnego miała powierzchnię około 10 ha oraz, że

w rodzinie mówiono, iż J. W. zabrał dobrą ziemię. Nawet jednak gdyby J. W. nie otrzymał od ojca części przedmiotowego gospodarstwa rolnego za jego życia (w drodze czynności *inter vivos*), to przecież jako spadkobiercy ustawowemu przypadłaby mu część spadku po M. W. (1), a tym samym część będącego jego własnością gospodarstwa rolnego. Jakkolwiek zatem, w przedmiotowej sprawie, z niezależnych od powodów względów, brak było możliwości przedłożenia aktów notarialnych potwierdzających prawo własności J. W., to biorąc pod uwagę reguły logicznego rozumowania, a nadto zasady wiedzy i doświadczenia życiowego, wszystkie przedstawione okoliczności pozwalają skonstruować domniemanie faktyczne, że J. W. otrzymał od ojca własność części gospodarstwa rolnego położonego we wsi M..

W dalszej kolejności podnieść należy, że fakt, iż gospodarstwo rolne o powierzchni 10,479 ha położone we wsi M. stanowiło własność J. W., a następnie jego spadkobierców ustawowych, nie był kwestionowany przez blisko 60 – lat. W tym kontekście podkreślić trzeba, że w protokole z dnia 08 maja 1962 roku sporządzonym przed wydaniem decyzji o przejściu wyżej wymienionego gospodarstwa na rzecz Skarbu Państwa wyraźnie wskazano, że jego właścicielami są spadkobiercy J. W., który zmarł w 1948 roku. Także w decyzji z dnia 23 maja 1962 roku, mocą której orzeczono o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej na terenie wsi M., w sposób jednoznaczny stwierdzono, iż nieruchomość stanowi własność spadkobierców J. W., zaś organ II. instancji w decyzji z dnia 04 października 1962 roku, zaaprobował to ustalenie, co jest o tyle istotne, że obie wyżej wymienione decyzje zostały wydane w stosunkowo niedługim okresie po śmierci J. W.. Wskazana okoliczność nie została zakwestionowana przez organy administracji także w decyzji nadzorczej stwierdzającej nieważność decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, jak również przez orzekające w sprawie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (sprawy o sygn. akt I SA/Wa 1565/12

I SA/Wa 2736/14) oraz Naczelny Sąd Administracyjny (sprawa o sygn. akt I OSK 1765/13). Nie można również pominąć faktu, że powodowie przedłożyli wydane przez Sąd Rejonowy w Kwidzynie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. W. i jego żonie M. W. (3) (k. 13 – 14), w których orzeczono nie tylko o tym komu i w jakich częściach przypada spadek po wyżej wymienionych osobach, ale także stwierdzono, że ich spadkobiercy dziedziczą udziały w gospodarstwie rolnym o powierzchni 24,6637 ha położonym we wsi M.. Wydając przedmiotowe postanowienia i ustalając wielkość gospodarstwa rolnego (...) sąd spadku kierował się prawdopodobnie informacjami zawartymi w „Rejestrze pomiarowym gruntów wsi M., gm. C.”, pomijając jednak fakt, że jako właściciele gospodarstwa rolnego o powierzchni 24,6637 ha, położonego we wsi M. wskazano tam nie tylko J. W., ale także jego ojca M. W. (1). Niemniej jednak rzeczone postanowienia są prawomocne i nie zostały wzruszone w przewidzianym ustawą trybie (art. 679 k.p.c.), co oznacza, że w świetle dyspozycji art. 365 k.p.c. Sąd orzekający w niniejszym postępowaniu jest nimi związany, w szczególności w części w jakiej stwierdzają, że spadkobiercy J. W. nabyli udziały w gospodarstwie rolnym położonym we wsi M.. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia oznacza bowiem, że organ związany musi przyjąć, iż dana kwestia przedstawia się w sposób określony w tym orzeczeniu. Nie może zaś przyjąć czegoś odmiennego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 września 2011 roku, I BU 2/11, Legalis numer 464049). Jeżeli zatem w wyżej wymienionych postanowieniach spadkowych stwierdzono wiążąco, że spadkobiercy J. W. nabyli udziały w przedmiotowym gospodarstwie rolnym, to jednocześnie uznano, że to gospodarstwo weszło w skład spadku po nim, a tym samym, że stanowiło jego własność.

Zdaniem Sądu, w przedstawionych okolicznościach należy przyjąć, iż legitymacja czynna powodów została w niniejszej sprawie udowodniona w sposób należyty. Jak wyżej wskazano, prawo własności w tego typu sprawach może podlegać wykazaniu przy użyciu wszelkich środków dowodowych. Biorąc zatem pod uwagę przedstawione i rozważone okoliczności, pomimo braku dokumentów w postaci księgi hipotecznej czy aktu notarialnego, z których bezpośrednio wynikałoby, że J. W. był właścicielem spornej nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej na terenie wsi M., w oparciu o dowody pośrednie i domniemania faktyczne, stwierdzić trzeba, że J. W. był właścicielem przedmiotowej nieruchomości, zaś po jego śmierci weszła ona w skład spadku po nim. Co istotne, pozwany nie wykazał okoliczności przeciwnej, stąd też podniesiony przez niego zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powodów należy uznać za niezasadny.

Przechodząc do oceny zaistnienia przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej wywodzonej z faktu wydania decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i utrzymującej ją w mocy decyzji z dnia 04 października 1962 roku, na mocy których orzeczono o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M., będącej własnością spadkobierców J. W., wskazać należy, że rzeczą strony powodowej było wykazanie bezpośredniego, normalnego związku przyczynowego pomiędzy powstałą szkodą a wydanymi decyzjami administracyjnymi, dotkniętymi wadami. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wydanego na gruncie art. 160 k.p.a., stwierdzenie przez organ administracyjny nieważności decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) lub stwierdzenie, że decyzja wydana została z naruszeniem prawa

(art. 158 § 2 k.p.a.) przesądza jedynie o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności. W związku z tym badanie przesłanek bezprawności przy stosowaniu art. 160 k.p.a.

ogranicza się jedynie do ustalenia istnienia decyzji organu administracji wyższego stopnia stwierdzającej nieważność decyzji lub do ustalenia, że decyzja wydana została z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. Poszkodowany, powołując się na decyzję organu administracji wyższego stopnia, powinien jedynie wykazać, że szkoda, jaką poniósł, pozostaje w normalnym związku z wydaniem przez organ administracji decyzji dotkniętej nieważnością, a ponadto wykazać wysokość szkody rzeczywiście przez niego poniesionej (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 03 maja 1985 roku, II CR 121/85, Legalis numer 24758 i z dnia 04 lutego 2010 roku, IV CSK 308/09, Legalis numer 350659). Podkreślić przy tym trzeba, że następstwo przyczynowo – skutkowe ma charakter normalny w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez zaistnienia szczególnych okoliczności, szkoda jest zwykle następstwem określonego zdarzenia (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 czerwca 2008 roku, V CSK 18/08, LEX numer 424431).

W przekonaniu Sądu nie może budzić wątpliwości, że powodowie na skutek decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i utrzymującej ją w mocy decyzji z dnia 04 października 1962 roku ponieśli rzeczywistą szkodę (*damnum emergens*), rozumianą jako powstała wbrew woli poszkodowanych różnicę między ich obecnym stanem majątkowym, a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Powodowie, jako następcy prawni J. W. zostali bowiem w sposób bezprawny pozbawieni przysługującego im prawa własności nieruchomości rolnej. Z ustalonych w sprawie okoliczności, w szczególności z uzasadnienia decyzji nadzorczej Ministra (...)

(...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku stwierdzającej nieważność decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku oraz utrzymującej tę decyzję w mocy decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia 04 października 1962 roku, jednoznacznie wynika, że w żadnym wypadku nie zaistniały określone w art. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1957 roku o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 roku o uwłaszczeniu i o uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną

i osadnictwem rolnym (Dz.U. Nr 39, poz. 174) i § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 05 sierpnia 1961 roku w sprawie opuszczonych gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 39, poz. 198) przesłanki przejścia na rzecz Skarbu Państwa gospodarstwa rolnego o powierzchni 10,479 ha położonego we wsi M., będącego własnością spadkobierców J. W., gdyż gospodarstwo to nie mogło być kwalifikowane, jako gospodarstwo opuszczone. W tej sytuacji organy administracji publicznej (w tym przypadku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z.) nie były uprawnione do wydania decyzji o przejściu tego gospodarstwa na rzecz Skarbu Państwa na podstawie przytoczonych wyżej regulacji prawnych. Co istotne, skutkiem konstytutywnej decyzji wydanej w oparciu

o wskazane przepisy było przejście nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego na własność Skarbu Państwa, zaś ostateczna decyzja o przejściu gospodarstwa rolnego stanowiła podstawę ujawnienia w księdze wieczystej nieruchomości składających się na gospodarstwo prawa własności Skarbu Państwa.

Należy zwrócić uwagę, że w niniejszej sprawie ma miejsce sytuacja łańcucha zdarzeń prowadzących do szkody, a więc zachodzi wieloczłonowy związek przyczynowy, gdyż każdy z elementów łańcucha przyczynowego może być przypisany innemu zdarzeniu o innych cechach podmiotowych i czasowych. Ustalenie odpowiedzialności za każde ze zdarzeń tworzących ów łańcuch przyczynowości wymaga dokonania oceny normalności relacji pomiędzy poszczególnymi ogniwami łańcucha, gdyż każde kolejne ogniwo winno być normalnym następstwem poprzedniego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 04 października 2012 roku, I CSK 665/11, Legalis numer 546096). W występującym w okolicznościach niniejszej sprawy łańcuchu zdarzeń, które doprowadziły do pozbawienia następców prawnych J. W. prawa własności spornej nieruchomości rolnej pierwszym

i najistotniejszym ogniwem były uznane za nieważne ex tunc decyzja Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku oraz utrzymująca tę decyzję

w mocy decyzja Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia

04 października 1962 roku, na podstawie których rzeczona nieruchomość rolna przeszła na własność Skarbu Państwa bez jakiegokolwiek odszkodowania, czy rekompensaty w naturze. Następstwem zaś wydania rzeczonych decyzji było rozdysponowanie przez Skarb Państwa na rzecz osób trzecich prawie całej nieruchomości rolnej przejętej na ich podstawie (wyjąwszy grunt stanowiący aktualnie działki ewidencyjne numer (...) i część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,4460 ha, który nadal stanowi własność Skarbu Państwa), co wywołało nieodwracalne skutki

prawne. Nie ulega zatem wątpliwości, że gdyby nie zostały wydane bezprawne decyzje, to następcy prawni J. W. byłiby właścicielami całości gruntów składających się na odebraną im nieruchomości rolną, a Skarb Państwa nie miałby żadnego uprawnienia do rozporządzania tymi gruntami. Tym samym dokonana powyżej zgodnie z zaleceniami Sądu Najwyższego zawartymi w uchwale z dnia

21 marca 2003 roku (III CZP 6/03, OSNC z 2004 roku, Nr 1, poz. 4) w ramach dowodów przedstawionych przez strony zgodnie z zasadą kontradyktoryjności ocena całokształtu okoliczności sprawy prowadzi do wniosku, że uszczerbek majątkowy po stronie powodów jest normalnym następstwem pozbawienia ich samych lub ich poprzedników prawnych prawa własności nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M..

Odnosząc się do kwestii odszkodowania należy w pierwszym rzędzie podnieść, iż szkoda poniesiona przez powodów z powodu wydania wadliwych decyzji z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, a polegająca na utracie prawa własności nieruchomości o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M. została już częściowo naprawiona w drodze restytucji naturalnej, co nastąpiło z chwilą wydania przez Ministra (...) decyzji nadzorczej z dnia 28 sierpnia 2015 roku, stwierdzającej nieważność wyżej wymienionych decyzji. Powyższa konstatacja dotyczy gruntów stanowiących aktualnie działki ewidencyjne numer (...), będących na dzień wydania decyzji nadzorczej własnością Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa K. oraz część działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 0,4460 ha będącej na dzień wydania decyzji nadzorczej własnością Skarbu Państwa w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych. Jak wskazano, przedmiotowe grunty stanowią własność Skarbu Państwa, co wynika z treści ksiąg wieczystych, zaś Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i Agencja Nieruchomości Rolnych (obecnie Krajowy Ośrodek (...)) jedynie zarządzają/gospodarują w imieniu Skarbu Państwa tymi gruntami (zob. art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach, Dz.U. z 2017 roku, poz. 788 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Dz.U. z 2016 roku, poz. 1491). Zauważyć trzeba, że stwierdzenie nieważności decyzji jest aktem, który działa z mocą wsteczną (ex tunc) od daty wydania decyzji dotkniętej wadą i uchyla wszelkie skutki prawne, jakie powstały od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji nieważnej. W tej sytuacji, stwierdzenie nieważności decyzji nacjonalizacyjnych z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, w wyniku wydania ostatecznej decyzji nadzorczej z dnia 28 sierpnia 2015 roku spowodowało, że decyzje nacjonalizacyjne zostały wyeliminowane z obrotu, co skutkowało tym, że Skarb Państwa utracił tytuł prawny nabyty na ich podstawie, a tym samym prawa właścicielskie do nieruchomości, które w dacie wydania decyzji nadzorczej nie zostały zbyte na rzecz osób trzecich, lecz pozostawały przy Skarbie Państwa, powróciły do powodów. Oznacza to, że

w zakresie dotyczącym działek numer (...) i części działki numer (...)

o powierzchni 0,4460 ha, szkoda, która została wyrządzona następcom prawnym J. W. została naprawiona poprzez restytucję w naturze. Wskutek wydania powołanej decyzji nadzorczej, prawo własności wyżej wymienionych działek zostało więc nabyte przez powodów w sposób bezpośredni, niewymagający dokonywania jakichkolwiek czynności i z pełnymi konsekwencjami związanymi z możliwością domagania się przez powodów wydania tych działek, jak również umożliwienia wykonywania przez powodów innych uprawnień związanych z odzyskaniem ich własności (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 maja 2014 roku, I ACa 1685/13, Legalis numer 993642), w tym wytoczenia powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. W tej sytuacji roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego odpowiadającego wartości wyżej wymienionych działek nie mogło zostać uwzględnione, gdyż prowadziłoby do bezpodstawnego wzbogacenia powodów. Podkreślić przy tym trzeba, że w powyższym zakresie powodowie nie mogą powoływać się na statuowane art. 361 § 2 k.c. prawo wyboru sposobu naprawienia szkody, gdyż jego zastosowanie wykluczają opisane powyżej skutki wsteczne wydania decyzji nadzorczej polegające na odzyskaniu przez powodów prawa własności działek numer (...) i części działki numer (...) o powierzchni 0,4460 ha, a tym samym na kompensacie poniesionej przez nich szkody, które to skutki nastąpiły skądinąd wcześniej (z chwilą wydania decyzji nadzorczej) niż skorzystanie przez powodów z prawa wyboru.

Przedstawionej oceny, sprrowadzającej się do konstatacji, że na skutek stwierdzenia nieważności decyzji nacjonalizacyjnych powodowie są właścicielami działek numer (...) pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, nie może zmienić treść przepisów ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051). Wyjaśnić

należy, że na mocy art. 1 pkt 3 tej ustawy, lasy państwowe zaliczone zostały do strategicznych zasobów naturalnych kraju, natomiast zgodnie z art. 2 rzeczony ustawy, zasoby naturalne wymienione w art. 1 stanowiące własność Skarbu Państwa nie podlegają przekształceniom własnościowym, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w ustawach szczególnych. W ocenie Sądu, w okolicznościach faktycznych ustalonych w niniejszej sprawie, do wyżej wymienionych działek numer (...) nie znajdzie zastosowania wyartykułowany w art. 2 ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku zakaz dokonywania przekształceń własnościowych gruntów należących do kategorii lasów państwowych, co wynika z przedstawionych wyżej skutków prawnych decyzji nadzorczej Ministra (...) z dnia 28 sierpnia 2015 roku. Skoro bowiem przedmiotowa decyzja nadzorcza wywołała skutek *ex tunc*, uchylając tym samym wszelkie następstwa decyzji nacjonalizacyjnych dotyczących nieruchomości rolnej o powierzchni 10,479 ha położonej we wsi M., w tym przede wszystkim skutek w postaci przejścia prawa własności tej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, to przyjąć trzeba, że Skarb Państwa nie jest i nigdy nie był właścicielem przedmiotowej nieruchomości, gdyż prawo własności pozostawało przy spadkobiercach J. W. i ich następcach prawnych. W rezultacie, nie można przyjąć, że w ustalonych w sprawie okolicznościach, na skutek wydania decyzji nadzorczej, doszło do określonych w art. 2 ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku przekształceń własnościowych stanowiących lasy państwowe działek numer (...), co w świetle tego przepisu, byłoby niedopuszczalne. Po wyeliminowaniu skutków prawnych decyzji nacjonalizacyjnych, właścicielami tych działek byli bowiem i nadal są wyłącznie powodowie, jako następcy prawni J. W., a Skarb Państwa nie ma skutecznego względem powodów uprawnienia do władania tym działkami i nigdy takiego uprawnienia nie miał. Podkreślić przy tym trzeba, iż w ocenie Sądu, głównym celem ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju było ustanowienie zakazu reprivatyzowania określonych w niej zasobów naturalnych, w tym lasów państwowych, ale tylko w sytuacji, gdy ich upaństwowienie odbyło się w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa (tak również Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 marca 2013 roku, V ACa 41/13, Legalis numer 739110), co w niniejszej sprawie nie miało miejsca, gdyż bezsprzecznie decyzje nacjonalizacyjne z dnia 23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku były sprzeczne z ówczesnie obowiązującym prawem. Przyjęcie odmiennego poglądu oznaczałoby, że ustawodawca, ignorując wyrażoną w art. 21 ust. 1 Konstytucji zasadę ochrony własności, usankcjonowałby bezprawie.

Nawet jednak gdyby uznać, że restytucja naturalna w zakresie stanowiących lasy państwowe działek numer (...) nie jest możliwa z uwagi na fakt, że wejście w życie ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku wywołało nieodwracalne skutki prawne, to i tak roszczenie odszkodowawcze powodów w tym zakresie nie mogłoby zostać uwzględnione. Należy bowiem zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 7 wskazanej wyżej ustawy, roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1, zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. W orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że przepis ten sam w sobie nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia byłych właścicieli lub ich spadkobierców z tytułu utraty własności zasobów wymienionych art. 1 tej ustawy, gdyż nie zawiera on wystarczającej treści normatywnej, by przyjąć, że kreuje roszczenie. Niewydanie zaś odrębnych przepisów, o których mowa w tym przepisie, nie uzasadnia również odpowiedzialności Skarbu Państwa za tzw. zaniechanie legislacyjne (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 grudnia 2012 roku, III CZP 94/12, Legalis numer 549660 oraz w wyrokach z dnia 29 czerwca 2012 roku, I CSK 547/11, Legalis numer 544235, z dnia 06 września 2012 roku, I CSK 59/12, Legalis numer 551867, z dnia 06 września 2012 roku, I CSK 77/12, Legalis numer 551868, z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 345/12, Legalis numer 719197 i z dnia 26 czerwca 2015 roku, I CSK 316/14, Legalis numer 1331160, jak również Sąd Apelacyjny w Warszawie m.in. w wyrokach z dnia 08 listopada 2013 roku, I ACa 894/13, Legalis numer 1048883, z dnia 30 stycznia 2014 roku, I ACa 1377/13, Legalis numer 797480 i z dnia 17 listopada 2014 roku, I ACa 736/14, Legalis numer 1213630). Na uzasadnienie przytoczonego stanowiska wskazuje się, że wykładnia językowa, logiczna i systemowa art. 7 ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku prowadzi do wniosku, iż nie przyznaje on ogólnie wymienionym osobom prawa podmiotowego, z którego wynika uprawnienie do żądania od Skarbu Państwa określonego zachowania oraz możliwość przymusowego skłonienia go do jego realizacji. W Kodeksie cywilnym nie ma uregulowania przewidującego istnienie prawa do rekompensaty. Użyte w art. 7 rzeczony ustawy sformułowania mają postać deklaracji, skoro do zaspokojenia wymienionych w nim roszczeń ma dojść w przyszłości, na co wskazuje zwrot

„zaspokojone zostaną”, a formą zaspokojenia będą rekompensaty „wyplacone” ze środków budżetu państwa, zaś podstawą ich wypłacenia odrębne przepisy. Nie można zatem zwrotu „roszczenia”, użytego w tym przepisie utożsamiać z roszczeniem

w znaczeniu cywilnoprawnym. Przepis ten nie konkretyzuje zatem uprawnień byłych właścicieli tak pod względem podmiotowym jak i przedmiotowym. Nie wskazano, czy chodzi o roszczenia o odszkodowanie, czy o wynagrodzenie, czy o roszczenia o zwrot nieruchomości przejętych na podstawie określonych aktów prawa. Nie wiadomo, co ustawodawca rozumie pod pojęciem utraty własności, czy chodzi o bezprawne pozbawienie własności, czy o działanie zgodne z prawem. Nie wiadomo, jaki charakter ma mieć rekompensata, czy ma odpowiadać wartości nieruchomości, czy tylko częściowo wyrównywać uszczerbek związany z utratą własności i w jakiej części. Nie sposób w tej sytuacji przyjąć, że art. 7 przywołanej ustawy stanowi normę zawierającą bezwzględny obowiązek konkretnego zachowania Skarbu Państwa, tj. obowiązek wypłaty konkretnej kwoty pieniężnej na rzecz indywidualnie określonego podmiotu. Ukształtowanie reguł odpowiedzialności Skarbu Państwa wymaga ustawowego określenia dalszych, niż to czyni art. 7 ustawy z dnia 06 lipca 2001 roku przesłanek skutecznego roszczenia, co jednak dotychczas nie nastąpiło. W tej sytuacji, nawet gdyby uznać, że powodowie nie mogą domagać się zwrotu bezprawnie znacjonalizowanych działek stanowiących lasy państwowe, to w świetle wyżej wymienionego przepisu, nie przysługiwałoby im także roszczenia o rekompensatę za utratę tych działek.

Z okoliczności sprawy wynika natomiast, że powodom bezsprzecznie należy się odszkodowanie w zakresie *damnum emergens* za pozostałe grunty (a więc z wyłączeniem działek numer (...) i części działki ewidencyjnej numer (...) o powierzchni 4460 m⁽²⁾) składające się na dawną nieruchomość rolną o powierzchni 10,479 ha położoną we wsi M.. Wysokość tego odszkodowania została ustalona w oparciu

o omówiony powyżej dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości T. G.. Sąd uznał, że miarodajną dla ustalenia wysokości odszkodowania będzie wartość prawa własności części utraconej nieruchomości gruntowej określona według stanu tej nieruchomości na dzień wydania decyzji, która spowodowała szkodę, czyli na dzień 04 października 1962 roku oraz poziomu cen aktualnych, a to zgodnie z treścią

art. 363 § 2 k.c. Wysokość odszkodowania winna zatem wyrównać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanych, a tym stanem, jaki by istniał gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Przywołana teoria różnicy pozwala określić szkodę jako różnicę dwóch stanów w sferze majątkowej: hipotetycznego i obecnego – w chwili orzekania, będącego następstwem zdarzenia, które szkodę wywołało (tak Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 08 czerwca 2004 roku, I CK 644/03, LEX nr 424269). W swojej opinii biegły ustalił, że wartość rynkowa prawa własności działek gruntu składających się obecnie na nieruchomość rolną przejętą na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o wadliwe decyzje z dnia

23 maja 1962 roku i z dnia 04 października 1962 roku, z wyłączeniem działek ewidencyjnych numer (...), według stanu na dzień 04 października 1962 roku oraz poziomu cen aktualnych wynosi 262.525,00 zł. Jednocześnie z opinii wynika, że wartość dawnej działki numer (...) o obszarze 39.870 m⁽²⁾, której część o powierzchni 4460 m⁽²⁾ stanowi obecnie fragment działki numer (...), przy cenie jednostkowej 2,05 zł/m⁽²⁾, wynosi 81.871 zł. Na tej podstawie można ustalić, że wartość prawa własności gruntu o powierzchni 4460 m⁽²⁾ stanowiącego obecnie fragment działki numer (...) wynosi 9.143,00 zł (4460 m⁽²⁾ x 2,05 zł/m⁽²⁾). Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej rozważania dotyczące częściowego zrekompensowania szkody powodów w zakresie części działki ewidencyjnej numer (...)

o powierzchni 4460 m⁽²⁾ poprzez restytucję naturalną, należało odliczyć od ustalonej przez biegłego na kwotę 262.525,00 zł wartości prawa własności działek gruntu składających się obecnie na znacjonalizowaną nieruchomość rolną, wartość prawa własności gruntu

o powierzchni 4460 m⁽²⁾ stanowiącego obecnie fragment działki numer (...) ustalonego na kwotę 9.143,00 zł. W rezultacie zasądzeniu na rzecz powodów podlegała finalnie kwota 253.382,00 zł (262.525,00 zł – 9.143,00 zł). Aktualnie następcami prawnymi J. W. są: H. W. w 1/3 części, J. B. w 1/3 części, H. S. w 1/6 części i D. W. w 1/6 części. Należne każdemu

z powodów odszkodowanie ustalone proporcjonalnie do posiadanych udziałów spadkowych wynosi zatem: na rzecz H. W. i J. B. po 84.460,67 zł (po 1/3

z 253.382,00 zł), a na rzecz H. S. i D. W. kwoty po 42.230,33 zł (po 1/6 z 253.382,00 zł) i takie też kwoty zostały zasądzone na ich rzecz.

Odsetki za opóźnienie od zasądzonych na rzecz powodów kwot z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zasądzone od daty wydania wyroku, tj. od dnia 09 stycznia 2018 roku, oddalając dalej idące żądanie powodów. Skoro bowiem zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania została w przedmiotowej sprawie ustalona według cen z daty wyrokowania, to odszkodowanie w takiej wysokości staje się wymagalne dopiero z datą wyroku, a zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej skutkowałoby naruszeniem art. 481 § 1 k.c. (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 lipca 2011 roku, I ACa 233/11, LEX numer 1120094), a ponadto prowadziłoby do kompensaty uszczerbku pokrytego już przez kwotę odszkodowania ustalonego zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 363 § 2 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 16 kwietnia 2009 roku, I CSK 524/08, LEX numer 511024). W wyroku z dnia 13 września 2012 roku

(V CSK 379/11, Legalis numer 544736) Sąd Najwyższy wskazał, że data wyroku jest datą wymagalności świadczenia pieniężnego dłużnika, jeśli zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania jest ustalana przez sąd według cen z chwili orzekania. Podkreślić trzeba, że

w swojej opinii biegły, dokonując oszacowania wartości rynkowej prawa własności działek gruntu składających się obecnie na nieruchomości rolną przejętą na rzecz Skarbu Państwa

w oparciu o wadliwe decyzje według stanu na dzień 04 października 1962 roku, uwzględnił zmianę cen, która miała miejsce pomiędzy dniem 01 października 2015 roku, tj. datą wniesienia pozwu, a datą wyceny. Jednocześnie powodowie nie wykazali, że zasądzone na ich rzecz odszkodowanie było im należne w takiej wysokości, a więc również wymagalne już w dniu 01 października 2015 roku. W ocenie Sądu żądanie powodów dotyczące odsetek od dnia wniesienia pozwu byłoby zasadne tylko w przypadku, gdyby udowodnili, że odszkodowanie ustalone w niniejszej sprawie na datę wyrokowania, jest niższe, niż gdyby było ustalone na datę, od której domagają się odsetek ustawowych, a więc, że w tym okresie nastąpił spadek wartości prawa własności przedmiotowych działek gruntu. Powodowie nie zaprezentowali jednak w tym zakresie żadnej inicjatywy dowodowej. Nadmienić przy tym trzeba, że w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie przeważa stanowisko, które Sąd w składzie niniejszym w pełni podziela i aprobuje, że w sprawach o odszkodowanie

w związku z wydaniem niezgodnej z prawem decyzji dekretovej lub lokalowej, odsetki ustawowe należą się dopiero od daty wyrokowania (zob. m.in. wyroki Sądu Apelacyjnego

w Warszawie z dnia z dnia 31 maja 2011 roku, I ACa 690/10, Legalis numer 393860, z dnia 12 października 2012 roku, I ACa 423/12, LEX numer 1238226, z dnia 13 listopada

2014 roku, I ACa 102/14, LEX numer 1750130, z dnia 10 września 2015 roku, I ACa 1573/12, LEX numer 1805951, z dnia 16 września 2015 roku, I ACa 704/14, LEX numer 1927436). Przedstawiony pogląd ma zastosowanie również do okoliczności niniejszej sprawy, która dotyczy odszkodowania za szkodę wywołaną wydaniem wadliwych decyzji nacjonalizacyjnych. Sąd miał przy tym na uwadze, iż żaden przepis prawa nie wiąże skutków materialnoprawnych w zakresie wymagalności roszczenia i daty, od której należne są odsetki z doręczeniem odpisu opinii biegłego, wobec czego brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powodów odsetek od dochodzonej przez nich kwoty od daty doręczenia pozwanemu odpisu tej opinii, a jednocześnie Sąd wziął pod rozwagę, że opinia była aktualna w dacie wyrokowania, tym bardziej, że strony nie wnosiły o aktualizację dokonanej przez biegłego wyceny, co w ocenie Sądu implikowało przyjęcie, iż nie było podstaw do uznania, że wartość stanowiącej przedmiot sprawy nieruchomości gruntowej uległa zmianie między sporządzeniem opinii a wydaniem wyroku i zasadne jest zasądzenie odsetek w niniejszej sprawie od przyznanej powodom kwot odszkodowania od dnia wydania wyroku.

Orzekając od odsetkach Sąd wziął także pod rozwagę, iż od dnia 01 stycznia 2016 roku, w związku ze zmianą kodeksu cywilnego wprowadzoną ustawą z dnia 09 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1830), w art. 481 § 2 k.c. zostały przewidziane odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 procentowych. Zważywszy na wejście w życie wyżej wymienionej ustawy nowelizacyjnej z dniem 01 stycznia 2016 roku (art. 57 ustawy) i wprowadzonej od tej daty zmiany terminologicznej

dla odsetek należnych z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia, Sąd doszedł do przekonania, że od daty wyroku należą się na rzecz powodów od zasądzonych na ich rzecz kwot odsetki ustawowe za opóźnienie.

W konsekwencji, Sąd kierując się dyspozycją art. 481 § 2 zdanie pierwsze k.c. w obecnym brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 09 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (...) zasądził na rzecz powodów wskazane w punkcie 1. sentencji wyroku kwoty wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tych kwot od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

Jak wykazano wyżej, w przedmiotowej sprawie powodowie wywodzili skutki prawne z wadliwych decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Z. z dnia 23 maja 1962 roku, utrzymanej w mocy decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej

w B. z dnia 04 października 1962 roku. Zgodnie zaś z treścią art. 160 § 3 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał zaskarżoną decyzję z naruszeniem

art. 156 § 1 k.p.a. Ponieważ organ, który tę decyzję wydał już nie istnieje, wobec tego odpowiedzialność odszkodowawcza obciąża jego następcę prawnego. Biorąc pod uwagę treść ustawy z dnia 25 stycznia 1958 roku o radach narodowych (Dz.U. Nr 26, poz. 139)

w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 maja 1975 roku o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz.U. Nr 16, poz. 91) oraz art. 37 tej ustawy, a nadto art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 roku przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191), art. 53 ustawy z dnia 22 marca 1990 roku

o terenowych organach administracji rządowej ogólnej (Dz. U. Nr 21, poz. 123)

i art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 roku o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136) stwierdzić należy, iż biernie legitymowany w sprawie jest Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...), a nie Ministra (...). Okoliczność, że

w niniejszej sprawie właściwym statio fisci Skarbu Państwa winien być Wojewoda, potwierdza również wydany na gruncie podobnego stanu faktycznego wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 lipca 2017 roku (I ACa 200/17, Legalis numer 1696382). Fakt ten potwierdził także sam pozwany Skarb Państwa w piśmie procesowym z dnia 23 lutego 2016 roku (k. 104 – 107).

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. rozdzielając je stosunkowo i ustalając, że pozwany ponosi te koszty w zakresie roszczeń dochodzonych przez każdego z powodów w 91,88% (co w przypadku powodów H. W.

i J. B. wynika ze stosunku kwot po 91.922,00 zł dochodzonych przez każdego

z nich do kwot po 84.460,67 zł zasądzonych na ich rzecz, a w przypadku powodów H. S. i D. W. ze stosunku kwot po 45.961,00 zł dochodzonych przez każdego z nich do kwot po 42.230,33 zł zasądzonych na ich rzecz)

i na podstawie art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c. pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd na podstawie powołanych wyżej przepisów, orzekł jak w sentencji wyroku.